

nik posojilnice dr. Omulec. Zanj leži denar itak na cesti

Ali oglejmo si lanski računski zaključek še natančneje. Kakor že preje omenjeno, znaša rezervni sklad le 25.663 K 83 h. Vsak pametni zavod bi seveda gledal, da bi bil ta denar z vrednostnimi papirji itd. dotiran. Prvaška posojilnica seveda ne; ona ima le 4 hiše in posestva.

Lepo je tudi postopanje „posojilnice“ pri nakupu Windischove hiše. To hišo je kupil neki Hanzelič za „posojilnico“. V računskem zaključku „posojilnice“ je tudi zapisano: hiša štev. 9 v Ormožu 18.200 K. Prenosne pristojbine 470 K 34 h, odprodano v istem letu za 8.671 K 66 h, torej ostala vrednost 9.986 K 54 h. V zemljiški knjigi pa izgleda stvar povsem drugače. Tam je zapisano: Glasom kupčijske pogodbe z dne 9. decembra 1908 z Fr. Hanzeličom ta hišna realiteta za 8000 K v last pridobljena. Kaj je torej pravilno: 8000 K, 9.986 K 54 h ali 18.200 K? Vprašamo finančno oblast, kaj misli ona o tej zagonetki! Res je namreč, da je dr. Omulec po Windischovi smrti ostalo zemljo parceliral in sicer z namenom, da bi čimveč občinskih glasov naredil. Vse je tajnostno in vbogi vložniki bodo presneto glave majali...

Ali naprej! Vse štiri realitete te famozne posojilnice prinesle so bruto-dohodka za 4004 K. Ako se odtegne plačane davke, troške popravka itd. v znesku 2041 K 95 h, ostane faktični čisti dohodek 1962 K 05 h. Posojilnica dobiva torej od za te realitete izdanega kapitala komaj 1,9% dohodka; torej niti z 2% se realitete ne obrestujejo. Ako se pa še obrestji za dolgove na teh realitetah v znesku 970 K 38 h odtegne, potem se te realitete z 0,9%, torej niti z 1% obrestujejo. To je gospodarstvo, da bi se človek zjokal...

Skupno stanje vlog koncom l. 1908 znašalo je 945.400 K 07 h. S tem svojim brezvestnim gospodarstvom pa je posojilnica dosegla, da se je skoraj pri devetem delu vlog z efektivno izgubo 2,85% ozir. 1,85% delalo.

Vprašalo se bode, kako da zamore posojilnica vkljub temu, da dela z izgubo, rezervni sklad imeti. Tudi to je v računskem zaključku zapisano. L. 1908 se je dvignilo namreč za pristopnine, za doneske k tiskovinam in upravi skupno 1893 K 99 h. Skoraj polovico čistega dobička dobila je ta posojilnica torej iz tega, kar je kmetom-vložnikom še posebej iz žepa potegnila.

Tako je gospodarstvo te posojilnice s svojim načelnikom, prvaškim advokatom dr. Omulecom! Posojilnica je vsled bedastega nakupovanja ničvrednih hiš in posestev naravnost v nevarnosti in po našem mnenju je tako počenjanju naravnost brezvestna igra s tujim denarjem!

In ljudje, ki tako gospodarijo, hočejo napredno šparkaso kritikovati in očrniti. Očitajo ji, da je dala nemškemu „Schulvereinu“ 100 K. Ta nemški „Schulverein“ pa je daroval mestu Ormož že do 10.000 K! In poleg tega je na Štajerskem tisočero kmetov, ki so si le s pomočjo tega vrlega „Schulvereina“ pridobili znanje nemščine in s tem boljše bodočnost. Prvaki agitirajo, da bi slovenski kmetje ne vlagali svoje denarje v nemške šparkase. Zakaj pa to prvaški voditelji sami storijo? Poglejte zemljiško knjigo in videli bode, da je mnogo prvaških voditeljev prav lepe svote denarja na hipoteke pri nemških šparkasah vzelo.

Tako stoji stvar! In ljudstvo se ne bode dalo farbati od ljudi, ki se morda na brinjavke, ne pa na gospodarstvo razumejo. Prvaški denarni zavodi pokajo po celem spodnjem Štajerskem. Vzemite posojilnico v Šostanju, v Celju, v Ormožu itd. Povsod nepravilno deloma brezvestno postopanje. Prišlo bode s temi prvaškimi posojilnicami tako daleč, kakor je prišlo svoj čas z „konzumnimi društvi“. In gorje tistim, ki to pravočasno ne opazijo!

Politični pregled.

Deželni in državni zbor. Vlada naznanja, da bode deželne zbere v drugi polovici meseca septembra sklicala. Tudi upa vlada, da ji bode mogoče, prekiniti zasedanje deželnih zborov in sklicati državni zbor začetkom meseca oktobra. Državni zbor izvršiti bi imel ista dela, katere ni mogel vsled grde obstrukcije storiti. Zlasti pa se bode treba pečati s finančnim načrtom, v katerem razpravlja vlada že več mesecev sem, Deželni zbori bi potem še v mesecih december in januar delovali. Vse je seveda od tega odvisno, je-li bode mogoče, na ta ali oni način brezvestne obstrukcioniste med prvaki in Čehi premagati.

Novi davčni načrti. Listi poročajo, da bodejo novi davčni načrti zlasti sledeče točke obsegali: V prvi vrsti davek za izdelovanje užigalec z državnim nadzorstvom fabrik. V ta namen potrebna so seveda dopajanja z Ogrsko. Ta davek bi donasal državi od 12 do 20 milijonov kron na leto. V drugi vrsti bi se zvišalo osebno dohodninski davek v viših stopinjah od 6 na 7 procentov. Govori se tudi o znižanju cen tobaka, nadalje o davku na luksus in o monopolih. Kakor se vidi, ima naša država edino skrb, kako bi na naše revne grbe nove davke naložila. O štedenju, o znižanju nepotrebnih izdatkov pa ne govori vlada nikoli...

General-dešarža odpravljena. Po novih vojaških določbah za ekserciranje se bode general-dešarža in z njo tudi nje sledeče sviranje cesarske pesmi odpravilo. Ekserciranje bode vedno bolj primerno vojskenim in ne več paradnim potrebam.

Letošnji cesarski manevri se vršijo pretekli mesec pri Gross-Meseritschu na Moravskem. Udeležilo se jih bode 62000 mož vojaštva in sicer 7 infanterijskih ter 2 kavalerijskih divizij. Prvo severno armado komandiral bode vojvoda Evgen, drugo pa general pl. Versbach. Vrhovno vodstvo leži v rokah prestolonaslednika Franc Ferdinanda.

Zopet vojaška prenapetost. Iz Dubrovnika se poroča, da je moral napraviti neki vojaški oddelek v Krivoziji 11-urno vajo. Ves ta čas so bili vojaki brez hrane in vode. Vsled tega je 13 oficirjev in 200 mož težko zbolelo. Rezervist Bokič je na mestu umrl in zapuščal 2 otroka. Njegova žena je bila v drugem stanu, ko je o nesreči zvedela, zadela jo je srčna kap. Proti komandantu se je uvedla preiskava. Upamo, da bode stroga, kajti to nečloveško trpinčenje vojakov se mora enkrat ponehati.

Tirolsko stoletnico so pričeli 22. t. m. praznovati. Prvi del praznovanja je slavnostno streljanje, ki traja do 5. septembra. Naloženih je 2.670 dobitkov in skupni vrednosti 80.000 K ter nekaj srebrnih čaš. Na slavnostnem travniku je veliki šotor, v katerem ima 5.000 oseb prostor. Po streljanju se bodejo pričele ljudske igre, katere je spisal pisatelj Karl Wolf in ki predstavljajo boje za svobodo l. 1809. Predstavljalo bode te igre 205 prevabalec Inomosta in okolice. Praznovanje te stoletnice bode velikansko.

Zaprti anarhisti. Policija v Budimpešti je aretirala 20. t. m. v neki kavarni 26 anarhistov, ki so hoteli tam neki shod obdržati. Med njimi je bil tudi neki srbski študent Popovič. Proti vsem se je uvedla kazenska preiskava.

Italijanski republikanci. 22. t. vršila se je pred tržaško sodnijo razprava proti 24 članom društva „Democrazia sociale italiana“. Toženi so bili zaradi ustanovitve tajnih društev, zaradi združenja s puntarskimi društvi v Italiji itd. Obsojeni so bili od 1 tedna do 4 mesecev ječe. Naši laški prijateljski!

Izseljevanje iz Amerike. V pristanu v Novem Yorku deluje od maja sem novi komisar za izseljevanje. Ta mož rabi izseljevalne postave veliko ožstrelje. Vsak dan se celo vrsto ljudi ne pusti izkrcati ali pa prisili, da gredo zopet na barko in se domu odpeljejo. Amerikanske oblasti hočejo preprečiti dohod nižjih izseljencev. Omenimo tudi, da se gospodarske razmere v Ameriki, ki so nastale po zadnji krizi, še vedno niso zboljšale. Vsled tega odsvetujemo zopet izseljevanje v Ameriko.

Upori v Pittsburgu (Am.) Med stavkujočimi delavci in policijo v ameriskem mestu Pittsburgu je prišlo do krvavih bojev. Policija ni imela no-

bene moči. Pri prvem boju je bilo 4 delavcev in 4 policajev ubitih, 60 pa težko ranjenih. Tudi sodnik, en vojak in trije inozemci so bili ubiti. Vojaštvo je končno z orožjem red napravilo. **Upori v Makedoniji.** Razmere v Makedoniji so se, kakor poročajo listi, tako poslabšale, da so dobili poslaniki velevlasti nalog, turško vlado opozoriti, da naj varuje mir dežele proti upornim četam. Mislimo, da turška vlada ne bode dosti miru napravila, ker je sama preslaba.

Cerkveni škandal v Bulgariji. V denarni upravi bulgarskega eksarhata v Konstantinoplu so našle velikanske napake. Tamošnji cerkveni dostojanstveniki so pokradli milijone cerkvenega denarja. Listi zahtevajo ojstro preiskavo.

Dopisi.

Iz Crešnjevca pri slov. Bistrici. — Naš g. župnik Janez Sušnik bil je v zadnjem času v grozni stiski. Župnika najvestejši pristaš kmet Gregor Koren imel je farovski travnik čez 10 let v najemu; ker je pa zdaj krma prav draga, hotel je župnik najemniku tik pred košnjo z zvijačo in silo travnik odvzeti. — Ker pa Koren tega ni pripustil, sta se prijatelja sprla ter je župnik v prepiru Korena psoval: Vi ste tat, ferdamani boste na večne čase itd. Kot pošten mož moral je Koren prijatelja župnika tožiti. Župnik v strahu, da za zdaj kazen ne bode več v denarju, ker je že bil večkrat kaznovan, temveč je slutil, da bi moral vendar kašo pihati, bil je v stiski; razposlal je mešetarje, da pregovorijo Korena glede tožbe. In res, v dobroti do starega prijatelja se Koren uda ter sta se z župnikom pogodila, da ostavi Koren tožbo zaradi razžalenja časti in župnik opusti tožbo zaradi travnika, s katero je žugal. Komaj pa je Koren tožbo ustavil, vložil je župnik tožbo zoper njega na finančno prokuraturo v Gradec ter navajal v tožbi gole zmišljave in postal mož „šviga-švaga“, kakor župnik pravi. Obpravna 21. t. m. pri sodniji v Sl. Bistrici trajala je 2 in pol ure v veliki zanimivosti. Župnik postopal je tako nesramno, da ga je Koren značil pred sodnikom za lažnjivca. Dve „zanesljivi prič“, namreč farška hlapca, sodnja ni hotela zaslisati. Igral je župnik pred sodnijo žalostno igro; tam pač se ne da ter se ne sme tako lagati, kakor na prižnici in v farovžu; pri sodniji je sveto mesto ter se znanim lažnjivcem nič ne verjame. Skupil jo je zopet. Kakor slišati dobi župnik že zopet tožbo zaradi žaljenja časti na vrat, ker je na pragerski postaji nekega značajnega fanta iz poštene rodbine brez najmanjšega vzroka javno zmerjal in nesramno psoval; sreča je le, da ni župnik pri tej priložnosti skušal trdih pesti delavcev. In ta značaj v duhovniški obleki si še upa pred ljudstvo na prižnico, da tam blati s svojim umazanim jezikom poštene ljudi, seje iz svetega mesta prepri med ljudstvo. G. župnik, ali ni to mož „šviga-švaga“, kakor Vi pravite? Je pač težavno govoriti s človekom, kateri nima niti značaja niti sramote, najmanj pa trohice inteligence; takega se ne prime ne dobra ne huda beseda. Vi g. župnik se ne bojite nikogar, kakor trdite; tudi mi se ne bojimo nikogar, dokler je pravica na naši strani, najmanj pa Vas. Vam povemo resnico v obraz brez strahu, to je možato, ne pa kakor Vi po ovinkih z lažmi in zahrbtno. Vi strahopetnež! Gotovo nas razumete, govorili bomo pa še ojtrelje. Ali že mora imeti Crešnjevska fara res tako in tako dolgo pokoro, ter jo še mora sama izdrževati? To pa morda le ni Bog ukrenil! Bog obvaruj svet takih Božjih namestnikov. Govorili pa bomo pridobitji tudi s č. sl. knezoškofijstvom, seveda jako dostojno. Obžalujemo ta korak, pa sila nove kole tere in mogoče se bode slišal vender enkrat glas vpjočega v puščavi.

Zgornja Poljskava. Ljubi „Štajerc“! Pretekli teden dne 18. avgusta sem skoraj mislil, da naša zg. poljskavska fara ne sliši več k Avstriji. Povsod naokrog sem čul veselo streljanje, pri nas pa ni bilo ničesar slišati. Niti sv. maše za rojstni dan Nj. Veličanstva cesarja ni bilo raz prižnice izklicane, temveč le maša za umrle. To pa pride zaradi tega, ker je naš veleč. gospod kaplan Pavel Žager iz samega veselja do politike pozabil, da je dne 18. avgusta cesarjev rojstni dan... V nedeljo, 14. t. m. imel je namreč tukaj pri cerkvenemu krčmarju znani